

נעמי שמר, משוררת ומלחינה
(1930-2004)

את שירה של רחל "כנרת" (שם הרי גולן). בתחילת שנות השישים נסעה שמר לפריס וכתבה שם נוסח עברי לשירים צרפתיים כמו "שלגיה" של גי ביאר ו"אין אהבות שמחות" של ז'ורז' בראסנס. ב-1972 הציג תיאטרון "בימות" ערב שכלל את מיטב שיריה. בעקבות מלחמת יום כיפור כתבה את השיר "לו יהי" שזכה לביצועים מרגשים של "הגשש החיוור" וחווה אלברשטיין. נעמי שמר כתבה לחנים לשירי שלונסקי, אלתרמן וטשרניחובסקי, והוציאה גם תקליט של שירי ילדים. ב-1983 הוענק לנעמי שמר פרס ישראל לזמר עברי. כמו כן קיבלה תוארי דוקטור לשם כבוד מהאוניברסיטה העברית וממכון ויצמן למדע, ותואר אזרח כבוד של העיר תל-אביב-יפו.

לקראת פסטיבל הזמר 1967 הזמין ראש עיריית ירושלים טדי קולק אצל נעמי שמר שיר על ירושלים. היא כתבה את השיר "ירושלים של זהב" ובחרה בשולי נתן לביצועו. שלושה שבועות אחרי ביצועו הראשון, פרצה מלחמת ששת הימים, העיר העתיקה שוחררה ו"ירושלים של זהב" הפך למעין המנון ישראלי.

נולדה בקבוצת כנרת להורים יוצאי וילנה, שנמנו עם מייסדי הקבוצה. בגיל שש החלה לנגן בפסנתר ובבגרותה למדה באקדמיה למוסיקה בתל-אביב ובירושלים. את שירה הראשון "הדואר בא היום", חיברה לילדי כנרת. שירתה בצבא בנח"ל, ולאחר שחרורה שיתפה פעולה עם המלחין יוחנן זראי וכתבה מילים למחזמר "חמש-חמש". שני פזמונים פופולריים מהמחזמר הם "רב האור והתכלת" ו"תרנגול בן גבר". היא החלה לחבר לחנים לשירים ופזמונים שכתבה כאשר חיים טופול הזמין אותה לכתוב לתכניתה הראשונה של להקת "בצל ירוק". מתכנית זו זכור היטב השיר "משירי זמר נודד" הנפתח במילים: "הדרך ארוכה היא ורבה". שמר כתבה לסולנים, ללהקות צבאיות ולהרכבים שונים. רבים משיריה הפכו ללהיטים ובהם "חמסינים במשלט", "הכל בגלל מסמר קטן", "בשדה תלתן", "מחר", "מטריה בשניים" ו"חורשת האקליפטוס" שנכתב לכבוד יובל קבוצת כנרת. ב-1964 כתבה לתכניתה הראשונה של "שלישיית גשר הירקון" את "אהבת פועלי הבניין", "סרנדה לך" ו"איילת אהבים", והלחינה

העיר הלבנה | נעמי שמר (מילים ולחן)

מקצף גל ועננה
בניתי עיר לי לבנה
כמותם קוצפה, כמותם שוטפה
כמותם יפה
עם צרב רך חלון נפקח
ואת ילדה צופה בו כך
כמו מלכה המחכה לאלופה

כי בא הלילה השחר
עירי מוארת סחור-סחור
ואורותיה רביד לך
על צנאר.
הנה עירי גדולה כליל
והיא ארמון צנך אפל
וילדתי בו מולכת
עד מחר.

מקצף גל ועננה
בניתי עיר לי לבנה
כמותם קוצפה, כמותם שוטפה
כמותם יפה
עם בקר צח חלון נפקח
ואת ילדה צופה בו כך
כמו יונה הנכונה למעופה

כי בא השחר והאור
וכל עירי תצא לסחור
ועמוסה היא משא לעיפה
הנה עירי גדולה כאור
ואת גרגר אבק אפר
גרגר אבק שדבק
לעטיפה